

BONA PAU

PAU
CANTON

Nº. 564 - Any XLVIII - MONTUÏRI - FEBRER - 2000

**Pel gener
assistirem a
les festes de
Cap d'Any, els
Reis i Sant
Antoni; i la
instal·lació
provisional de
l'anagrama
dels 700 anys
damunt els
graons**

Els "quintos" de Montuïri del 34, el darrer diumenge de novembre feren una bauxa

Campanya del vidre

La campanya "Els Reis de Vidre" destinada a la integració laboral de persones necessitades promoguda per la fundació PIME i de la qual n'és president Antoni Gomila, va recollir a Mallorca més de 115.000 botelles buides de cava.

Difusió dels Premis Literaris

De cada dia va en augment el ressò dels nostres concursos literaris que es convoquen amb motiu de les festes de Sant Bartomeu. Recentment fou la Generalitat de Catalunya que es va interessar. Ens va demanar les bases amb la intenció de donar-los divulgació en tot l'àmbit de parla catalana.

BONA PAU Montuïri

Director: Onofre Arbona Miralles

Redactor en cap: Gabriel Gomila Jaume

Redactors i col·laboradors:

Joan Miralles i Monserrat, Catalina Sastre Pericàs, Guillem Mas Miralles, Miquel Martorell Arbona, Antoni Mateu Socias, Onofre Torres Ramis, Melcior Nicolau Jaume, Catalina Barceló Mayol, Josep Oliver Verd, Rafel Pons Mairata, Felip Munar i Munar i Gabriel Camps Ferrer

Administració: Martí Ferrer Sampol

C/ Es Pujol, 5 - 07230 Montuïri - Tlf. 64 66 93

Imprimeix: Tirrena, S.A. Manacor

Depòsit legal: PM 133 - 1958

Nota: Les opinions aparegudes en els articles firmats, sols són atribuïbles als seus autors.

ES GRAONS

Complaent

El calendari de l'any 200 editat per l'Ajuntament i il·lustrat amb un bon grapat -13- de fotografies antigues de Montuïri, de la primera meitat del segle XX, ha estat ben rebut en els domicilis de totes les cases del poble. Una inversió pràctica i complaent.

S'esmorteeix

Aquests darrers anys ha disminuït la participació a les beneïdes de Sant Antoni, tant en carrosses (enguany sols n'hi havia 6) com en gent que hi acudeix. Tant pot esser efecte dels temps que correm com que ja interessin ben poc. De totes maneres és una tradició que si es potencia tornarà reviscolar.

BREUS

Lectura de poesia

Per al proper dia 11 de febrer, divendres, a les 20'30 h està programada una lectura de poesia per n'Antoni Vidal Ferrando i n'Aina Ferrer. L'acte tindrà lloc a la sala d'actes de l'Ajuntament.

Un montuïrer formà part de l'equip del doble trasplantament de mà

El jove metge montuïrer Ramon Llull Cerdà, a qui entrevistarem el passat setembre, fou l'únic espanyol de la vintena de cirurgians que a principis del passat gener formà part de l'equip mèdic que va dur a terme un doble trasplantament de mà a Lyon (França). Segons "La Vanguardia" del dia 19-1-00, Ramon Llull fou el responsable del protocol de l'elecció de candidats al trasplantament i de les pautes de medicació per tal d'evitar el rebuig de l'òrgan que els trasplantats han de seguir de per vida.

Avaries GESA

La companyia d'electricitat GESA comunica que a partir d'ara el nou número d'avaries que correspon a la zona de Montuïri és el 971 22 62 62.

L'epidèmia del grip

La malaltia del grip que enguany han patit molts de montuïrers com altra gent d'arreu d'Espanya i altres indrets no es pot assegurar que hagi estat més fota que l'epidèmia d'altres anys. El mal de cap, dolors musculars, dolors de coll i gargamella han estat de símptomes semblants.

Cinc pobles aspiren a ser centre de dia de la Mancomunitat

Fa poc el ple de la Mancomunitat va acordar crear un centre de dia d'unes vint places. Ara son cinc els municipis, entre ells Montuïri, que pugnen per aquesta candidatura. De moment encara no s'ha pres cap determinació.

48 anys fent camí

Ja han passat 48 anys des d'aquell gener de 1952 en què *Bona Pau* començava a donar la primeres passes. És, ha estat i serà una data memorable per a tots els qui d'una o altra manera ens sentim identificats amb aquesta publicació tan entranyablement nostra, sobretot per a tantes persones que vetlen i col·laboren perquè s'hi vegin plasmats tots els esdeveniments de la vida montuïrera, i a la vegada serveixi de portaveu per a aquells que en aquestes pàgines vessen les seves opinions o hi insereixen diferents caires de la vida local: social, religiosa, política, esportiva...

Cada any, quan arriba el mes de gener i amb ell un nou aniversari, ens tornam alegrar molt. Tant que ho celebrem amb un bon dinar que serveix de mitjà per retrobar-nos, per compartir inquietuds i també alegries. La quarantena de persones, entre repartidores, administració, redactors i col·laboradors que tenim l'agradable tasca de fer arribar a totes les llars aquestes pàgines impreses, tant en el poble com a altres escampats i llunyans indrets, dins i fora de Mallorca, mostrem aquest dia la nostra satisfacció i també valoram —per què no dir-ho?— la desinteressada feina que cadascú realitza i que serveix per donar impuls i continuïtat a *Bona Pau*.

Alguns de nosaltres, ja fa anys, ens traçarem una engrescadora meta: arribar als 50 anys de vida de la nostra revista. Semblava una fita inaccessible, sobretot per considerar que eren mols d'anys continuats per

a una tasca un tant altruista. Així i tot acceptàrem el repte. I ara, quan sols manquen dos anys escassos per assolir aquest objectiu, ja sembla factible arribar-hi. I ho feim amb l'esperança que sortiran persones més o manco joves que amb il·lusió continuaran i milloraran el quefer dels actuals col·laboradors. És per això que ja des d'ara feim una crida a aquelles persones disposades o que de qualque manera s'haurien de decidir a continuar la tasca, a prosseguir el camí que un poc vacil·lant començarem fa 48 anys, quan encara érem molt més joves i que ben prest haurem de donar el rellevament, el torn als qui ho hauran de continuar.

O. Arbona

L'equip de *Bona Pau* que el passat 22 de gener ens reunim per celebrar el dinar del 48 aniversari

Dos dits de seny

Callar

(Els molts de significats)

Quantes vegades ens hem penedit per no haver sabut callar en el moment oportú! Moltes, massa. I quan ja no hi ha hagut temps, ens hem lamentat del fet. Qui més qui manco ho ha aconsellat a un altre, però no ho ha sabut aprofitar per a ell mateix.

Considerem seguidament un bon nombre d'ocasions en què servir silenci pot ésser una virtut o, al contrari, motiu d'insatisfacció:

- Callar les qualitats i els èxits propis és *humilitat*.
- Callar les qualitats i les bones obres dels altres, *enveja*.
- Callar per no ferir la susceptibilitat dels altres, *delicadesa*.
- Callar els defectes propis, *prudència*.
- Callar els defectes d'altri, *caritat*.
- Callar les paraules inútils, *sabiduria*.
- Callar per escoltar, *educació*.
- Callar a temps, *comprensió*.
- Callar al costat del qui sofreix, *la millor companyia*.
- Callar quan s'ha de parlar, *coïndia*.
- Callar davant el fort, *coquineria*.
- Callar davant el dèbil, *generositat*.
- Callar davant una injustícia, *complicitat*.
- Callar quan t'humilien, "*caminar en la veritat*".
- Callar en els moments difícils de dolor i sofriment personals, *virtut*.
- Callar davant la injúria, la maldicència i la calúnia, *fortalesa*.
- Callar per a millor estimar, *santitat*.

En el llibre de l'Esclasiastès (3,7) se'ns adverteix que "*hi ha un temps per callar i un temps per parlar*".

Salomó

Montuïri: L'art de fer política i el Pacte de Progrés

Es ben veritat que la política és un art, un bell art de la paraula i de la convicció, i dels fets. No estam gaire avesats a la discussió raonada, a la defensa d'unes postures ideològiques o d'uns fets, a la crítica del que hom fa per la *res pública*. No ens han deixat sembrar la llavor del diàleg, apassionat o no, però sempre respectuós, la capacitat d'arribar a acords mitjançant el consens, de tenir present l'opinió de totes les persones que conformen qualsevol col·lectiu. Quan hi ha una sola persona discriminada, silenciada, quan els drets no són iguals per tots els membres del mateix col·lectiu, és perquè hi ha alguna cosa que falla, alguna cosa profunda i obscura. Tots hem de participar, però perquè això sigui possible són necessaris uns capdavanters polítics amb una preparació humana i vivencial que ha de romandre per sobre de qualsevol baixesa hipòcrita i egoista.

Hem pogut constatar que, arran de l'arribada al consens dels grups que conformen l'anomenat Pacte de Progrés i que en aquests moments governen les Illes Balears, hi ha com una sensació de recuperació dels drets col·lectius, d'il·lusió, d'esperança. Fixau-vos com amb aquell Pacte s'emplena i es farceix de dignitat la paraula "política", ja que suposà molt de diàleg, suposà arribar a acords i consensuar, suposà posar els

objectius de "tota la col·lectivitat" per sobre dels partidistes, i suposà una lliçió de democràcia; és curiós com només un grup polític es va excloure de tot el diàleg i ningú hi volgué "pactar". Així mateix, si repassam els pobles del Pla de Mallorca on hi ha les batlies en consonància amb el Pacte de Progrés, veurem —no sabem si és fruit d'un bell miratge il·lusionador— com aquesta sensació, aquest afany, aquesta responsabilitat, aquesta dignitat, també acarona l'ambient que es viu i es respira en aquests pobles. És ben veritat, tanmateix, però, que molts de pobles progressen —en tots els sentits, no només des del vessant purament econòmic— a pesar dels responsables polítics de torn.

Em va sobtar la carta oberta de l'Assoiació de Gent Gran de Montuïri, publicada al passat núm. de la revista *Bona Pau*: us asseguro que un calfred va recórrer els ossos de l'espina i els pèls se'm posaren de punta. Només n'havia sentit comentar i així ho vaig reflectir en un escrit, però no en coneixia l'abast. Aquesta és una manera molt trista i patètica de fer política, tant, que s'hauria de treure una altra paraula per no esquitxar de fetor el bell art de la política. De vegades és difícil copsar l'actuació enrevesada d'un dirigent: imaginam tortuoses implicacions que escapen al sentit comú o pensaments gairebé

pecaminosos, quan això s'esdevé; però que en un poble com Montuïri passi el que relaten unes persones que han treballat tota la vida per arribar aquí i ara, amb la deixadesa i la impudícia de la institució competent de torn, fa mal al cor. Per això parlava del tarannà diferent d'aquells pobles que tenen una altra manera de fer política: més transparent, més respectuosa, més responsable, més digna; i sabem cert que aquell equip de govern té una manera diferent de fer les coses. El conhort que s'ha de tenir és que cada un cert temps s'ha de passar una revàlida i que entre tots podem puntuar, encara que no és aquest el més important i alt valor de la democràcia, malgrat que hi ha dirigents que no ho arribaran a entendre mai, desgraciadament, també, per ells: només actuen amb la vista posada a veure meam "com els hem de tornar a fotre perquè mos votin" (!).

No obstant això, i ara que se celebra la data emblemàtica dels 700 anys com a poble, caldria proposar alguna cursa de formació on, com a continguts, hi hagués un raig de respecte, un altre d'humilitat, unes quantes dosis de dignitat; uns procediments de bones maneres i d'educació; unes lliçons sobre el diàleg i el consens; i després unes sessions sobre el concepte de democràcia, sobretot per fer entendre que el fet de guanyar unes eleccions no equival a actuar de manera despòtica durant quatre anys —i com exemple es podrien posar les actuacions de l'anterior Govern autonòmic i copsar la manera, la trista manera, amb què ha acabat—, no equival a menysprear els altres membres de la Corporació Municipal, no comporta menystenir una sèrie de veïnats del poble, sigui quina sigui la seva ideologia. Crec que la celebració dels 700 anys, si començàs per aquí, seria molt més valuosa i efectiva; encara que el més correcte seria que tot això ja ho tenguessin assolit.

Restaurant

PUIG DE SANT MIQUEL

**Cuina mallorquina
Forn de llenya**

Ctra. de Manacor, km. 31 • Tlf. 64 63 14 • Montuïri

EDITORIAL CONJUNTA

El difícil objectiu de la premsa forana

Més enllà dels efectes que se'n podien derivar del nou mil·lenni, la nostra premsa forana segueix en el mateix lloc que havia aconseguit en aquesta etapa de final de segle. La consolidació de les publicacions de premsa forana a Mallorca és la millor notícia que hem rescatat: el nostre moviment, d'una complexa diversitat i riquesa cultural, s'ha consolidat com un sòlid graó del nostre país.

A pesar de les dificultats que segueixen afectant les nostres publicacions, i que recordaven a la passada editorial, en aquest principi d'any 46 revistes van temperant el temporal que adesiara afecta el nostre entorn. Més enllà d'un semi-professionalisme amateur, s'amaga un voluntarisme altruista que, lluny de les noves tendències que aterren en aquesta illa, ajuda a forjar noves estructures d'influència en els àmbits locals.

És, en aquesta línia, de la convergència d'un voluntarisme necessari i d'un semiprofessionalisme amateur, que entorn de les nostres publicacions s'han de fomentar iniciatives que garanteixin el nostre futur. A més, d'una bona dosi de voluntarisme, les revistes de premsa forana han de pensar en allò que permeti la supervivència de les mateixes davant fets conjunturals, com poden esser els efectes que es poden generar de les relacions polítiques i de les oportunes ajudes institucionals. hem d'anar pens, totes i cada una de les nostres revistes, cap a la captació de publicitat local i comarcal, com també a la captació d'ingressos com la creació de promocions de campanyes que surtin de l'abast cultural i local.

A pesar que el plantejament sigui ambiciós, ja que no podem ni volem fer la competència als grans diaris d'abast insular, hem d'anar a oferir algun producte que ultrapassi la barrera municipal per incidir dins el marc insular. La idea és ambiciosa, però ja ha estat tractada en altres ocasions. És per això que, des de la meua perspectiva, nos hauríem d'esforçar en el fet que es fomentessin iniciatives que, possiblement, si no ho feim nosaltres, hi haurà altres que s'avançaran. Com veis, també intent rescatar una idea que afecta el nostre moviment: és el sentit associatiu que altre temps va tenir. L'individualisme afectarà aquelles publi-

cacions que, sense un entorn associatiu fort, no podran competir en els àmbits locals, on a més dels periòdics locals hem de competir amb publicacions d'influència germana que, ofereixen productes de gran qualitat, la qual cosa fa que també hàgim d'estar en el front de la defensa de la nostra llengua davant de l'espanyol i, ara de l'alemany. Com veis, els entrebancs que afecten el nostre moviment són molts i, per a més inri, tenen un mal vell.

Miquel Company Florit
President de l'Associació de
Premsa Forana de Mallorca

FABRICACIÓ
DE
BALUSTRADA

Magatzem i Oficina:
Cart. Manacor, km. 28'5

Tlf. Magatzem: 64 67 44
" " : 64 60 95
" Particular : 64 61 73

07230 Montuïri (Mallorca)

Hotel Rural Es Figueral Nou
Es Pati de Montuïri
Restaurant

Diligent servei
Amb totes les comoditats
Acurada atenció al client
Servei de noces i banquets

Ctra. Montuïri - Sant Joan, Km. 0'7 • Tel.: 64 67 64 • Montuïri

CANÇONS AMOROSSES POPULARS DE MONTUÏRI- II

Absència, amor i mort**ALLUNYAMENT, ENYORANÇA**

62

Demà farà tres setmanes
que no he vist s'enamorat,
però que a mi m'han semblat
dotze mesos de quartanes.

132

Jo cui branques d'un roser
perquè sa soca m'agrada.
Catalina, prenda amada,
a Ciutat te n'ets anada
a llogar-te per criada
a casa de cavaller.

Digues, i te serviré
com a criat vertader,
igual que si fos ton pare.

190

Pas el coll per lo mateix
que sa fua d'un faleó.
Si no alçau la mà, Senyor,
ja m'he carregat bon feix
quan veig que la pena creix
estant ausent mon amor.

243

Si estic desterrat a Aubenya,
de pensament som aquí.
Estimada, heu de tenir
es cor més fort que una penya.

CARTES

290

Carta no havia mester,
mon bé, per pensar en vós,
perquè foreu el primer

qui vàreu sembrar es planter
a dins l'hort de mes amors.

COMANDACIONS

336

Andreu, N'Andrea m'ha dit
que tornasses redoblar
fins que s'aigo de la mar
sense foc haja bullit.

375

Roseta de Ca s'Hereu,
que ets de guapa i falaguera!
¿Vols que et coman molt En Pere
de sa Cabana, en veure'!?

RAMELLS

422

Es brot més apreciat
des teu cossiòl voldria,
perquè és que m'has enviat
par que em doni torns de cap
pensant en tu tot lo dia.

448

Majoral, dau-me llecència
per un ramell entregar
a un jove que aquí hi ha
davant la vostra presència.

COMIAT

558

Lo meu bé se n'és anat
i no m'ha dit adióis;
jo tampoc no li he dit
"Lo meu bé, regalau-vós"

AMOR I MORT

601

Amor, si m'has de matar,
mata'm amb una escopeta;
faràs una mort secreta
i ningú se'n temerà.

669

Jo me trob dins un paradís
i lo meu cap no discorre.
Puríssima gran Senyora,
fadrina que s'enamora
més valdria que es morís.

740

Si t'havia de dar es sí
i altre remei no hi havia,
a Déu pregàries faria
m'enviàs la mort a mi.

Recopilació: Josep Oliver i Verd

In memoriam

A l'amic "Pep Comelles"

El passat 4 de gener ens deixava un entranyable amic. Va ser un home molt peculiar, amb una vida molt especial en la seva joventut, plena de diablures, sempre lluny de la feina, fins que va conèixer la seva inseparable "Marisa", com amorosament l'anomenava, una extraordinària dona. Ambdós formaven una estampa molt bella, dintre i defora del poble, sempre junts, sempre units, en tot enamorats fins a la medul·la.

El poble ha perdut un dels seus homes més populars, amb tots els seus defectes com per a no servir d'exemple a les futures generacions, però amb un gran cor.

Adéu amic-home "Pep Comelles". Ens deixes un immens buit. El poble serà un altre sense tu. Els teus amics et recordarem sempre. Ara ja no ensumarem l'aroma dels teus "purets", la calor dels teus "rebentadets"; no escoltarem les enormes rialles. Ni tampoc oblidarem al nostre bon amic, ple de noblesa i bondat, que va viure la seva vida a la seva manera, a la manera que a molts ens agradaria viure.

Afectuosament,

*Un amic***FLOR DE MURTA****Plantes • Flors • Pinsos****Accessoris per a animals****Productes maneniment piscines***(Servei a domicili)*

Montuïri • C/ Palma, 163 • Tlf. 971 64 65 90 - 61 72 27

S'ha dit que...

... l'oposició, a l'Ajuntament, que fins l'any passat havia estat activa, demolidora i... empenyativa. Ara uns quants es demanen: què seria millor, donar llenya i estar damunt els qui governen, o deixar-los fer i esperar a veure que passarà?

... pel poble es tornen sentir veus que quasi exigeixen a l'Ajuntament que cedesqui local -tant per gimnàstica com social- a l'Associació de Gent Gran, que no en tenen. Addueixen que tots són montuïrers per un igual i que, per tant, tots tenim els mateixos drets. I si en haver de pagar impostos no hi ha distincions, tampoc n'hi ha d'haver a l'hora de donar serveis.

... la balquena ja és aquí. Ara sembla que tot sobra: menjar, feina... Convendria fer-se fort les sabates per quan vengui el "tio Paco" amb ses rebaixes.

... els polítics es preparen a tota màquina per a les properes eleccions. Uns ja han perdut el Nord; altres, el Sud; i altres han perdut... s'encantador de serps que tenien abans.

... la regla de tres més bona per a la nostra Comunitat és la següent: "pujolet és a munereta, lo que ics és a pujolet. I en duim un que és l'antic".

... a la majoria dels joves, tant de Montuïri com d'altres indrets (al parer de la gent d'edat) se les nota una bona manca

Dibuix de Rafel Pons

d'educació, de comportament, de responsabilitat. Des d'aquí feim una crida (ens ho demanen) perquè entre tots mirem de corregir aquesta greu situació en bé, sobretot, per a futures generacions.

... els truquers han refredat. Es veu que no quedaren molt contents del desenvolupament del campionat de l'any passat i ara molts han desistit.

... en el carrer del Molinar, en general, s'obeeix la senyalització de no estacionar-hi vehicles. Per qualseu se la passa per alt i els qui l'observen no ho poden consentir. O tots iguals, o...

... es torna parlar seriosament de construir la rampa d'accés als graons. Però... els qui ho han de decidir encara no s'han posat d'acord.

... els qui enguany a les beneïdes de Sant Antoni esperaven la carrossa dels "quintos" escampat líquid i brutícia romangueren bocabadats, millor dit, no foren beneïts. Qualque vegada havien de tenir seny!

... i així i tot no mancaren comentaris, a les beneïdes de Sant Antoni, a l'entorn dels "quintos". Enguany s'hi preentaren a cara descoberta i sense fer cap capbuidada. És natural, quan fan les coses bé no importa amagar-se.

... a les 4 de la matinada de dia 29 passat, un xoc entre dos cotxes devora la creu (o allà on abans hi era) de Son Rafel Mas va despertar algun veí. Després, en saber de qui es tractava i que no hi hagué ferits, va respirar tran-

quil. (I això que el dia abans ja n'hi havia hagut un altre ben prop: en el cap de cantó dels carrers del Puig i Major).

... hi ha lladres que van sense precaució. L'altre dia provaren d'anar a robar a una casa de Ses Rotes pensant trobar l'entrada quasi lliure i estava tan impenetrable que no s'hi pogueren ficar. Després es va dir que els presumptes delinqüents no eren del poble, però, això sí, induïts o aconsellats per qualque montuïrer. Però... ves a saber!

... l'amo de l'egua que aquest passat gener va parir a Montuïri un pollí no hi cabia de goig. Ho feia saber als veïnats i amics com si es tractàs d'un esdeveniment familiar. No és ver, Joan?

... és una vergonya veure com han deixat algunes de les parets de l'edifici del Local Jove; plenes de pintades, escrits i dibuixos propis de gent inculta i desvergonyida. Convendria que com més prest millor es llevassin totes aquestes grafies que tant desdiuen dels seus autors i, de rebot, de tot el poble de Montuïri.

... i ja no parlem de tan malament com romanen els servis d'aquell edifici a segons quines hores. Fins i tot algunes dones de neteja s'han negat a entrar-hi sense una mascareta protectora.

... molta de gent demana per què serveix o ha de servir aquell tub tan alt que han col·locat damunt un edifici de la part més elevada del carrer des Pujol. (Han manifestat, els propietaris, que és un "objecte" de telefonia o de cosa per l'estil).

En Xerrim

Associació Espanyola contra el Càncer

Junta Local de Montuïri

Sopar a benefici de la lluita contra el Càncer

Dia 25 de febrer a les 21'30 h.

Restaurant Cas Carboner

Preu: 2.500 pts.

Venda de tiquets:

Ca na Poeta, Centre Sanitari,

Banca March, La Caixa,

Sa Nostra.

L'Ajuntament informa

La companyia d'assegurances del camió que va rompre la Creu de Son Rafel Mas correrà amb les despeses de rehabilitació

Després d'haver tengut una sèrie de converses entre l'Ajuntament i la companyia d'assegurances del camió que va ocasionar que la Creu de Son Rafel Mas caigués a terra, finalment les despeses correran a càrrec de dita companyia. Les obres de reconstrucció les realitzarà el mestre de pedra, Gori Puigserver.

L'Ajuntament ha fet realitzar amb ferro l'anagrama commemoratiu del 7è centenari de Montuïri com a vila reial

Aquesta escultura estarà exposada als graons durant tot aquest any 2000, i posteriorment s'instal·larà a un lloc de la nostra vila, encara per determinar, per recordar aquesta efemèride tan important per al nostre poble.

Les millores en els molins de la vila segueixen endavant

Una vegada realitzada la restauració del molí d'en Ferrando, s'ha continuat

amb la instal·lació de la il·luminació de tots els molins que es troben a la zona del Molinar, oferint d'aquesta manera una nova imatge, en aquest cas nocturna, del nostre poble.

I ara, el molí d'en Ballester

Per altre costat, també estan fent feina en la restauració del molí fariner d'en

Ballester. Les previsions són que a principis d'aquest mes de febrer ja estigui del tot restaurat i es pugui mostrar als visitants com es feia, temps enrere, la feina dins un molí fariner.

L'Ajuntament segueix realitzant les gestions per a la rehabilitació del Pou del Rei

En principi ja s'han aconseguit les subvencions del Consell de Mallorca i del Pla Leader per poder començar a rehabilitar les instal·lacions del Pou del Rei. Aquestes subvencions suposen el 50% del cost total de les obres que s'han de dur a terme, les quals compten amb uns pressuposts de quasi setze milions de pessetes. L'altre meitat anirà a càrrec de l'Ajuntament, que en aquests moments està en converses amb l'empresa elèctrica "Gesa", perquè canviï de lloc el transformador que està allà instal·lat.

Rua del Carnaval

Enguany, tot i essent que Pasqua cau molt endavant i la Quaresma no comença fins el proper març, la rua del carnaval, com és costum, tindrà lloc el darrer dissabte, que serà el 4 de març. I per a aquesta ocasió el nou regidor de festes té programades innovacions respecte a anys anteriors. De totes maneres el programa es farà públic en el moment oportú.

El pregó dels 700 anys

La nit del mateix dia 1 de gener d'enguany a l'església, la doctora en Història i professora de la Universitat de la Illes Balears, Maria Barceló i Crespi va pronunciar el pregó dels actes que se celebraran amb motiu del 7è centenari de la fundació de la nostra vila. Fou una dissertació ben documentada i que va agradar al nombrós auditori que hi va acudir. Per altra part, la Banda de Música i la Coral Mont-Lliri donaren esplendor a l'acte interpretant escollides composicions musicals. Va sortir un acte digne de la commemoració que oficialment s'iniciava.

Els Reis Màgics

Dia 5 i puntualment a l'hora anunciada la comitiva del Reis Màgics que s'havia formada a s'Hostal féu l'entrada a la plaça Major en mig d'una extraordinària animació de gairebé tots els infants del poble, els més petits acompanyats dels seus pares. Els precedia una llaga comitiva de pages, els quals, amb bengales il·luminaven encara més el recorregut i la plaça. Allà el batle els donà la benvinguda, i des de damunt el balcó de l'Ajuntament saludaren tothom que allà s'havia concentrat i tot seguit obsequiaren tots els nins i nines que els havien demanat regals.

Sant Antoni

Enguany fou dia 16, diumenge i dissabte de Sant Antoni el dia assenyalat per a les beneïdes, si bé en aquesta commemoració hi hagué poca participació de carrosses i de benediccions, però com a caire positiu s'ha d'esmentar que enguany els "quintos" no "sortiren de botador", no feren cap extravagància, volgueren demostrar la seva educació i bon comportament. Fou un gest que els assistents varen agrair.

Anagrama dels 700 anys

Una de les carrosses de la cavalcada de Sant Antoni fou la que portava l'anagrama dels 700 anys de la fundació de Montuïri, construït de ferro forjat d'uns 3 metres d'amplària. En acabar s'havia de depositar provisionalment damunt els graons mentrestant s'agenciarà el seu lloc definitiu que molt bé podria ser la plaça que es projecta erigir a la fi del carrer del Molinar. Però fins al dia següent no es pogué col·locar allà on estava previst, al

(Continua a la pàgina següent)

La Coral Mont-Lliri ↑ i la Banda de Música ↓ realçaren el pregó dels 700 anys

INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES

Canvis tensió
Ampliacions i reformes
Instal·lacions en general
Aire condicionat (fred - calor)

Energia Solar
Fotovoltaica
Tèrmica
Alternadores

Son Picornell s/n - Montuïri - URGÈNCIES : 600 527 829

 971 644 096

(Ve de la pàgina anterior)

costat de l'edifici de Can Ferrando, degut al pes —uns 1.500 quilos—, ja que es necessita d'una grua de la que en aquells moments no es disposava.

Dinar de Bona Pau

Com cada any, tots els corresponents de Bona Pau que de qualque manera intervenen en la seva publicació i distribució, ens reunirem dia 22 per participar d'un bon dinar a Cas Carboner i així celebrar el 48è aniversari de l'aparició d'aquesta revista del poble.

El primer montuïrer del 2000

Fou un nin: Adrià Rodríguez Mut, fill de José Manuel i de Catalina el primer montuïrer de l'any 2000. Va néixer dia 10 de gener i aquesta família viu al carrer Emili Pou número 27. Els pares de l'infant sols fa uns anys que viuen a Montuïri.

Plaga de conills

Una plaga de conills que els darrers mesos de l'any passat havia assolit el terme de Sant Joan i que per aniquilar-la es va concedir un permís especial de caça, ara ha arribat al termes veïnats, entre ells Montuïri, aquí per la part dels Son Vaquers i ses Almudaines. S'espera que s'esvairà o de qualque manera es controlarà la proliferació d'aquests animals a fi que la plaga no s'estengui pel terme i faci destrossa als sembrats.

La població de Montuïri

Al començament de l'any 2000 el nombre de persones empadronades a Montuïri arriba als 2.365 habitants. Una xifra que va en augment en referència a l'any passat i més si es té en compte que a l'estadística que publicarem el 31 de desembre figurava un dèficit de 25 persones. Aquest fet es degut que consten inscrites 124 persones procedents de l'estranger. Per curiositat i volent saber exactament la procedència d'aquestes persones hem esbrinat que el seu origen és el següent:

Marroc	61	Suècia	1
Alemanya	31	Maurici	1
Argentina	8	Polònia	1
Uruguai	3	Hongria	1
Països Baixos	3	Japó	1
Suïssa	3	Itàlia	1
EE. UU.	3	Irlanda	1
Zaire	2	Dinamarca	1
França	2		

LEE. SOLIDO *Suñinas* DIESEL FOR ACCESSIBLE CLOTHING Levi's

Champion U.S.A. **MANS** The Art Company

L'Almoïna, 30 Tlf. 16 84 56

Porreses

Kappa adidas AVIA CAT

Ferreria Rafel Miralles

Més de 20 anys
treballant el ferro

Carr. Palma-Manacor s/n • Telf. 971 64 62 88 • Montuïri

música bar

Ca Na Poeta

Carrer Major núm. 7 • Telf. 64 65 29 • Montuïri

Carta oberta a Felip Munar i Munar

Baix un fasser dels graons

Fa un parell d'anys, amb motiu d'un sopar amb un grup de bons amics, vaig posar junt a l'entrada de la clastra de Sabor un rètol ben gros que deia així: "Podem xerrar de tot manco de política". No falta dir que quan acabà el sopar tots següem essent ben amics.

Quan mitjançant una glosa a **Bona Pau** d'agost del 1999 vaig comentar el teu escrit "Quan tres i dos no fan cinc", no cercava de cap manera parlar de política i manco entrar dins un debat. Durant mesos hem seguit el joc de "Jo t'escriu i tu em respons" donant voltes al mateix tema. Grec que és el moment de parlar clar.

A la vida, igual que a les escoles, per sumar empram el signe positiu i per a restar, el negatiu. De la mateixa manera per definir una cosa ben feta, una actitud honesta, deim que és positiva; i negativa si és al contrari.

L'any 1996 el personal de l'Ajuntament de Santa Eugènia i especialment el seu batle, Miquel Crespí, tingué una actitud positiva vers un problema a que li exposarem la meua dona i jo. Dos anys després i amb motiu de la malaltia de la meua sogra, el personal de Ajuntament de Montuiri i molt en particular el seu, aleshores cap visible, Biel Arbona "Quelet", tingué també una actitud positiva amb nosaltres. Et don dos noms i dos ajuntaments d'un color polític ben diferent, tal volta fins i tot antagònic. Per a mi val tan sols l'actitud que en un moment donat tingueren; per això la valor públicament.

A Bona Pau d'abril del 1999 a la pàgina 21 en Sion Nicolau, al seu article *Bestiar autòcton* diu el següent: "Tiraven d'ella els millors sementals d'autèntica raça mallorquina, en "Picarol" i en "Menut". Aquests cavalls, tant per la seva presència com pel seu enteniment, són l'admiració de per tot allà on actuen". Quina lliçó més senzilla! S'entenen, actitud positiva; sumen forces, moven andavant la galera. Així de fàcil. M'estalviï dir-te què passaria si cada un estiràs cap a un costat.

Jugant amb les gloses una vegada et vaig dir que sempre se n'han de guardar una, per si et contesten. Bé, idò aquesta vegada també en tenc una, no mig escri-

ta a un racó del cervell, aqueixa dorm des de fa mesos a l'ordinador del director de **Bona Pau**. M'explicaré:

A la pàgina 2 de **Bona Pau** de l'esmentat abril del 1999 sortien publicades les fotografies d'en Biel Matas i en Mateu Ginard *els candidats més possibles per ocupar la batlia*. Bé, idò, aquests mateixos dies jo els vaig fer una glosa inspirat en l'actitud positiva d'en "Picarol" i en "Menut", glosa que havia de sortir publicada el maig, és a dir, **abans de les eleccions**.

Aquesta glosa per misteris de l'electrònica romangué dins l'ordinador de **Bona Pau**, avui la recupero perquè pens que té actualitat. Si el carro és de tots, tots hem d'estirar d'ell. Crec que sols amb actitud positiva, és a dir, sumant, per part dels qui agafen un paper i s'atreveixen a escriure, per part dels qui xerren pels cafès i sobretot per part dels qui han donat una passa endavant i fan de la política part de la seva feina, s'aconsegueix avançar, no només en l'àmbit del poble, sinó també en l'àmbit regional i estatal. Aquesta és la glosa

Dos candidats

Bona Pau ha publicat devora es millors truquers fa pocs dies es retrat de dos bons montuïers.

A un li diuen Biel s'altre Mateu l'anomenen i per sa tasca que emprenen necessiten bona 'rel.

Esser batle és de ses coses que pesen avui en dia han de mostrar valentia, no tendran camí de roses, les sortiran moltes noses, molts de bonys, qualche llopia i fins i tot juraria que es "quintos" les faran gloses.

Bé contava en Siò Gran -que és homo poc primcernut- sa seva tasca com fan en Picarol i en Menut.

Colzo amb colzo estirant van un carro vell i retut, juntant forces el mouran, per un tot sol: és fotut.

Ara et tir un repte i et deman que, com a mestre, resolguis aquest sil·logisme, que seguint les regles de n'Aristòteles et planteig:

- Un més un, que són dos, si volen poden moure una galera.

- Un carro no és més feixuc que una galera.

- Per tant: cinc més sis, que són onze, si volguessin...

De veres no creus que el poble el que necessita d'una punyetera vegada és que sis més cinc o cinc més sis siguin onze i estirin tots en la mateixa direcció a veure si el carro es mou?

Per respecte als lectors i perquè pens que el tema ja està acabat, pos punt i final al nostre diàleg escrit. No hi haurà ja més gloses. Per sort no hem parlat de política i quan ens coneguem podrem esser amics.

Amb afecte,

Biel de Sabor

PD- Segueix pensant que hi ha molt que aprendre d'en "Picarol" i d'en "Menut", tal volta convendria fer campanya per a ells.

centre
d'anàlisis
biològiques
s.a.

Anàlisis Clíniques

Antònia Sastre Barceló
Farmacèutica

Consulta: Dilluns, dimecres i
divendres: de 8'30 a 10 hores

Carrer l'Almoina, 49
Porreres
Tlf. 971 64 70 84

Assegurances: Adeslas, Asisa-Muface, Agrupació Mútua, Axa-Mare Nostrum, Ineco-Caja Salut, Groupama, L'Aliança Novomèdic...

Francisca Juan Bauzà "Caragola"

Mitjançant uns breus retalls ens mostra la vida de principis del segle XX

Tal volta algú dirà que l'autor de l'entrevista és reiteratiu en els temes que exposa en aquestes pàgines. Possiblement tindrà raó. Quan entrevistem una persona d'edat del nostre poble –que dit sia de pas ha quedat reduït a poc més de 2.000 habitants– generalment ens relata quasi sempre les mateixes històries que altres entrevistats han contat. És molt natural. Essent Montuïri una població eminentment agrícola, els qui l'habitaven des de temps enrere es dedicaren tots o quasi, exclusivament a les mateixes feines del camp. Els problemes eren fins i tot similars. Les històries, per tant, es repeteixen amb freqüència. Però si dins el relat dels entrevistats s'aconsegueix pescar un fet, una anècdota, una petita història oblidada pels qui han passat abans per les nostres preguntes, ens donam per satisfets. El què es pretén amb aquestes línies és que el lector conegui el personatge entrevistat, i, a través d'ell, la gent, les generacions que ens han precedit; què pensaven com eren i com era el nostre poble dins la llunyania del temps. Mentrestant s'ha de dir també que se cerquen persones que puguin aportar els seus coneixements o experiències damunt nous temes que no hem tractat amb anterioritat, cosa difícil per cert.

Fet aquest breu advertiment, si al lector li sembla passarem a l'entrevista.

El nostre protagonista és una dona

molt major: Francisca Juan Bauzà. Té la mirada viva i prompta la contesta. Es nota que la seva vida fou activa al màxim. Va créixer dins el món del treball. No conceb l'existència sense estar ocupada. Aquest esperit subsisteix en ella a pesar de l'edat. El seus ulls nets, que no amaguen res, estan pendents de nosaltres.

Va néixer a Montuïri, no precisament dins el poble, sinó a la possessió de Son Collrell, on els seus pares estaven llogats. Va veure la llum l'any 1911 i té 88

anys. Foren sis germans, per aquest ordre: Pau, Miquel, Margalida, Vicenç, Rosa i Francisca. És germana d'un personatge inoblidable i molt estimat dins el nostre poble: en Miquel "Caragol".

Es casà el 1932 amb Joan Servera Miralles. Té tres fills: Andreu, Margalida i Vicenç. Té també dos néts i una neta.

Davant nosaltres, està asseguda al voltant d'una camilla, un poc inquieta i imaginant tal volta trobar-se davant un esdeveniment extraordinari, la tranquil·litzam.

– El dia de la vostra primera comunió –li preguntam–, quina festa féreu? Ho recordau?

– Oh! Mira: després de la comunió, amb tots els altres nins i nines me'n vaig anar a ca nostra. Entre els meus familiars ens menjàrem l'essa i s'acabà la festa.

– Quan vos casàreu, deguéreu fer un poquet més llarg?

– Jo et diré –contesta somrient–, ens casàrem a missa primera, cosa molt corrent llavors. Sortírem de l'església i segur que encara feia fosca, ens assegürem a unes quantes cadires a ca nostra els pocs familiars que érem i, després de repartir-nos uns quants confits, acabà també la festa.

– Això es diu ésser expeditius. Vàreu anar a escola quan éreu nina?

Intervé la seva filla que seu devora nosaltres.

– Quan li demanis altres detalls de la seva vida, et dirà on va anar a escola.

– A quina edat vos posàreu a fer feina?

– No ho sé, però era molt nina, i estava de teta. Em passà un cas...

La nostra entrevistada al llarg de la conversa treu a llum moltes anècdotes.

– Jo estava amb el nin i la seva mare a fora vila –continua dient– i un dia a mitjan matí em diu ella: sap que pots fer? Ves-te'n cap a la vila, posa mongetes en es foc i quan jo arribi cuinaré. Partesc tota satisfeta, pos les mongetes al foc i a jugar pel carrer, que era el que m'interessava. Quan vingué la madona al mig dia trobà les mongetes cremades. Com

Area de servei Ses Jardines

Estació de Servei

Mini-Market • Rentat de cotxes

Bar Restaurant

Berenars • Cuina casolana

Carr. Palma-Manacor Km. 29'3 • Tlf. 971 64 61 46 • Montuïri

així no hi has posat aigua?, em digué. Jo n'hi he posada, vaig dir. No, no n'hi has posada, perquè jo havia deixat la gerra plena d'aigua i hi ha la mateixa. Hi va haver esqueixa magraner ferm.

- I després, de més grandeta, a què us dedicàreu?

- Anava molt a jornal a fora vila fins que un dia, fent feina a Son Ribes, em preguntaren si volia estar llogada amb don Miquel Ferrando, el metge. Vaig estar de criadeta a ca seva durant uns anys. Quan vaig deixar aquella casa em vingueren a cercar per estar amb el metge don Maties Munar, on també hi vaig estar uns quants anys.

- A on més estiguéreu fent feina?

- Quan tenia uns 18 anys estava llogada de criada a Ciutat amb una senyora que li deien donya Pepa Salas, viuda de Fortuny. Aquesta senyora em feia anar a classe una hora cada dia els horabaixes. Aquí vaig aprendre a llegir i escriure. Sempre he estat molt agraïda de donya Pepa. Guanyava 7 duros al mes i mai em va descomptar el duro que ella pagava mensualment per la meua classe diària.

- O sia que havíeu abandonat la feina del camp?

- Bono; sí i no, perquè la meua mare, a l'hivern, em llogava a la muntanya per collir oliva.

- Com es desenvolupava la feina de la muntanya?

- Ja t'ho pots imaginar. Totes les dones i al·lotes que hi anàvem, era perquè a més del jornal ens donaven unes quantes gerres d'oli. Llavors els doblers anaven molt escassos. Cada casa havia de fer molt els comptes. Tothom havia de fer "es cap viu".

- Anàveu mantengudes?

- Et diré: cada una de ca nostra ens en dúiem la farina, allà pastàvem. De bon matí, a les 5, fèiem sopes del nostre pa i les cases ens les escaldaven. El vespre, igual. El mig dia, el dinar era tot a compte de la casa. Els diumenges totes anàvem a missa a Sóller. Teníem molt de fred l'amo de Son Perom, la possessió on i fèiem feina, feia foc a l'olivar. Nosaltres encalentíem una pedra, la posàvem dins el paner i de tant en tant ens encalentíem els dits. Durant cinc anys vaig anar a Son Perom i dos a S'Heretat. Feina molt dura. A vegades trèiem les olives de dins la neu amb un bastó. A més, enfora de la família,

m'enyorava. No et dic...

De cop es posa a riure.

- Ara, quan he anomenat la família, m'he recordat d'un fet molt graciós -ens diu-. Jo estava llogada, però m'ho contaren les germanes. Resulta que la meua germana Margalida esperava un infant. Arribà el moment i el nin va néixer. En aquests moments els fills majors de na Margalida estaven llogats, no hi eren. El més jove era a escola; tampoc no hi va esser. Quan vingué de classe el seu pare li diu: Tòfol, vés a ca sa padrina i diga-li que venguí, que mos han duit un nin. L'al·lot, tot satisfet, parteix a fer la comanda. Fou digne de tenir en compte. Donà el següent part: "Padrina, ha dit mon pare que vingueu, que mos han duit un nin i mu mare no hi era".

El qui estam a la camilla comentam, rient, el missatge transmès.

- Heu viatjat mai fora de l'illa?

- Sí, fa un grapat d'anys vaig anar a París tota sola.

- Meam... Meam. Contau-nos això -li deim estranyant-nos que viatjàs tota sola a París-.

- Això va esser quan el meu fill Andreu estava a França -ens diu-. M'acompanyaren a l'aeroport de Son Sant Joan. Pas dins l'avió cap a París. Havíem quedat que el meu fill i la nora m'esperarien a aquest aeroport. Quan viag davallar de l'avió no vaig veure ningú dels meus. Tots els viatgers que havien sortit de l'aparell caminaven en una llarga fila en direcció a uns edificis que es veien al front. Jo vaig seguir entre ells

i girant-me a una jove li dic: *Señorita: Habla usted español? "Sí"*, ens diu un jove que anava davant ella. "Qué desea usted? Li vaig explicar que m'havien de venir a esperar a l'aeroport, però no veia ningú de la família. *"No se preocupe, señora"*, em digueren. *"Los encontrará en la aduana"*. I així fou; vaig respirar.

- I què tal, París?

- Oh! Tot molt hermós. Vaig veure el Sena. Amb el meu fill visitàrem la plaça de La Concordia, pujàrem a la torre Eiffel amb l'ascensor, prenguérem cafè allà dalt, vaig davallar a peu... M'agradà molt. Una ciutat plena de llum.

En breus paraules ens ha descrit París.

- Molt distint de quan éreu jove amb els carrers del nostre poble a les fosques -li comentam-.

- Ah, fillet! Llavors era un altre temps; no teníem l'electricitat; quan tocaven la queda les al·lotes, totes eren dins ca seva. Els vespres no sortien per res si no érem acompanyades per un familiar. No saps la cançó?

- Quina cançó?

Un cert resplendor entre divertit i atrevit ha passat pels seus ulls.

- Diu així: Una fadrina sa muda quan la queda sent tocar i si s'estimat no hi va bona nit, clenxa perduda.

- O sia que els joves, al·lots i al·lotes, els vespres no us vèieu?

- No. Però hi havia unes excepcions.

(Continua a la pàgina següent)

Super Montuiri

Extens assortit

Gran varietat de productes d'alimentació

Peix congelat • Carnisseria

Xarcuteria • Panaderia

Fruita i verdura • Begudes • Neteja

I TOTA LA NOVA GAMMA DE "LEADER PRICE"

Av/ Es Dau, s/n

Tlf. 971 64 67 60

Montuiri

(Ve de la pàgina anterior)

Durant la novena de Sant Antoni i la quaresma tothom anava als sermons, i abans o després, d'un mode fugaç, a vegades ens vàiem, no sempre. Aquests vespres hi havia molta gent per la plaça, a la sortida de l'església. Els joves de llavors no tenien la llibertat dels d'avui.

– Un altre fet característic de la diferència de llavors a avui?

– Un temps anava al camp amb una somereta; ara els meus fills vénen a cercar-me amb un cotxe.

– Continuem amb un temps. Hi havia curanderos al poble?

– N'hi havia un molt bo, el sen "Neo".

Quan es rompien un braç o una cama, tothom anava al sen "Neo".

– En aquests molins, les torres desvestides dels quals vigilen el poble com a sentinel·les, hi heu anat a fer farina?

– Et diré: ho he viscut. Record mestre Andreu que amb una somereta anava a cercar el blat de les cases i les tornava la farina que havia molt al seu molí. Això fa molts d'anys.

S'ha quedat mirant a l'espai, molt enfora.

– Volíem demanar-vos els preus d'alguns articles d'aquells temps, a últims de la primera dècada i principis

de la segona del segle XX. Què guanyaven les jornaleres del camp llavors; que posaven a la taula per dinar... Voldríem demanar-vos moltes coses, però l'espai és curt. Podríeu contestar al que hem demanat?

– Sí. En part, sí. Una mesura de llet valia quatre cèntims (10 cts.) i només la compràvem quan no estàvem bons. Les dones a jornal, cavant faves o fent els blats de sol a sol o altres feines del camp, unes dues pessetes. En quant a la taula era molt corrent els fideus amb patata i les sopes, però més ximplotes que les que fan avui. Fins i tot algú encara feia farinetes.

La nostra entrevistada ens ha donat testimoni d'una època: principis del segle XX. Les seves vivències i bastants costums que ens ha descrit eren les mateixes de més d'un segle abans. El món llavors no evolucionava tan ràpidament com ara. Ella, però, ho ha assimilat perfectament. Ha sabut agombolar molt bé cavar faves i viatjar a París; el temps de les arades amb orelles de fust amb l'època actual dels súper-ordenadors. No s'espanta de res. Ha compaginat perfectament els anys que aplegava oliva entre la neu de la muntanya i l'actual era del plàstic. A través de les seves anècdotes i els seus ulls, que no tenen teranyines, hem vist retalls del passat.

Miquel Martorell Arbona

OMEGA

Cindy Crawford's choice

New Constellation

OMEGA

The sign of excellence

Joyerie Fermin

Glosa

Carrer de Sant Bartomeu

Si me surt explicaré
així com diu sa cançó:
Sant Bartomeu és patró
des poble montuïrer;
un pic cada any sempre ve
i mos 'grada es brufar-lo;
ja em direu si tenc raó
d'això que vos contaré:
sense empedrar-li es carrer
essent tan pla i bo de fer
estaria molt millor,
per conservar-li s'honor
i venir que el trobàs bé;
li planayen molt es paper
i un pi o dos si ve bé;
du molt poca lluentor.

Amador Font

El 700 aniversari a les Escoles

El tema central que es va treballar a les Escoles el curs passat duia per títol *Demà direm dèiem: els inicis al 1300*. Aquest curs es continua la tasca iniciada i es treballa des del 1300 al 2000, per tal de commemorar el 700 aniversari de la carta de poblament atorgada pel rei Jaume II a la vila de Montuïri.

Aquest tema es treballarà al llarg de tot el curs de forma puntual. Es té present a l'hora de programar:

- **Les sortides pedagògiques:** el 1r i el 2n cicles de Primària, per exemple, realitzaran un itinerari per Palma per tal de descobrir el món gòtic (castell de Bellver, la Seu, la Llotja, case antic...) i en tenen prevista una altra a Valldemossa per conèixer diferents monuments dels segles XIV i XV (palau del rei Sanxo, la Cartoixa...), a més de les que es realitzen pel poble (el Molinar, el pou del Rei, les Tres Creus...).

- **Les disfresses dels Darrers Dies:** l'alumnat disfressat representarà una història que intentarà resumir les diferents èpoques històriques des del 1300 fins al 2000.

- **Les jornades culturals:** els dies 17, 18 i 19 d'abril es realitzaran a l'Escola tota una sèrie d'activitats adreçades a l'alumnat i a les famílies que tendran com a fil conductor el 700 aniversari de la vila de Montuïri.

- **La revista escolar *Puput Xerrador*:** es publicarà, com cada any, un número monogràfic dedicat al tema central *Demà direm dèiem: del 1300 al 2000*, amb activitats escrites o gràfiques realitzades per tot l'alumnat.

- **El teatre escolar:** com a cloenda de tots aquests actes, a final de curs, l'alumnat posarà en escena una obra de teatre que ens conta la història de Mallorca en esquetxos a partir de poemes i cançons de Guillem d'Efak.

Aquestes activitats pretenen que l'alumnat conegui i valori l'evolució de la humanitat a partir del seu entorn i es treballin aspectes de les diferents èpoques històriques de la nostra terra, des del 1300 fins als nostres dies.

Alumnes de les Escoles: Els de 6è curs: tutor: Josep M.ª Munar Vich ↑
Els de 5è curs: tutor: Maria Antònia Vallespir Munar ↓

Cafè Can Pieres

Nova direcció

Pl. Major, 2

Tlf. 971 64 64 60

Montuïri

Rectors de Montuïri des de 1285

INTRODUCCIÓ

Fa bastants anys es publicà a **Bona Pau** en la secció de notícies històriques un article titulat "Elenco de rectores" per Bartomeu Verger.

Un dia, per casualitat, trob a una llista a on n'hi havia més dels publicats. Vaig pensar seria interessant ajuntar-ho i posar-ho per ordre cronològic.

Les dates que don no són exactament les de la presa de possessió com a rector sinó les dels documents que en determinat any les citaven. D'aquí que de molts no en sabem el temps que regiren la nostra església.

No vol dir que hi siguin tots, el més probable es que en falti algun o alguns. Cal dir que en aquells temps, i més si es feia per oposició, el càrrec de rector era vitalici, a no ser que els hi convingués anar a un altre poble, i no sempre residien a Montuïri.

Per acabar, com veurem, hi havia quatre preveres (crec que en deixaren alguns) i a 1831 eren dotze. Sembla una xifra exagerada però hem de tenir en compte tres coses.

a) Montuïri tenia moltes terres de reialenc i encara que es prohibís al clero que hi compràs, es feien els ulls grossos. Pagaven menys cens que les altres.

b) L'església tenia beneficis i els capellans n'eren els beneficiats.

c) La mentalitat antiga de molts de pagesos per tenir un fill capellà o una filla monja. Ara bé, no tots tenien la mateixa cultura, hi havia preveres que no sabien llatí.

CLERGUES DE MONTUÏRI

1395: Clergues que servien a Montuïri.

Nota treta d'un Reial Privilegi del Rei D. Joan firmat en Porto Pi, 18 novembre 1395. Capbreu de Manresa.

1285 **Gerard Sitjola**, primer dels coneguts, funda un benefici a l'altar de Sant Esteve en poder de Mesquida Not.

Rdo. **Ramon Llorens** 1357 (Provisi. XVI juny 1357) Gabriel Torres

1465-1483. El Llibre de Provisions de

l'Arxiu de la casa de la Vila diu que el 13 de setembre de 1465 era Rector.

Pere Manera. Any 1483 rector de la dita església. El Vicari General en la seva visita diu que proposàs al Consell que es castigàs al qui jurava de Déu, Jesucrist o de la seva Mare.

1492 Mossèn **Jhoan Pol**, rector de Montuïri (Cap. 186), deixa en testament rendes als pobres de la Vila i de paraula que de la seva heretat i per ús de la Parròquia fos comprat un missal de pergami estampat i costà 40 lliures l'any 1506. Havia mort l'any 1604.

Antoni Abello, per document fixat en 1509, consta era Rector el Molt Il·lustre Ardiaca, al mateix temps de la Seu. Antoni Abello en sessió tinguda amb als jurats i persones principals de la Vila es proposa que es descobrís i es fes de pedra picada les voltes de l'església. Havia de fer l'obra Jaume Barceló de Porreres. Devia tenir cinc claus gravant-se en cada una d'elles les armes dels obres. No es degué fer perquè al segle següent es torna parlar de la mateixa volta.

1522, 28 de Setembre **Lluís de Villalonga** era Rector de la Nostra Parròquia. Era Ardiaca de la Seu. El 28 de Març de 1546, tingueren junta en la Rectoria presidida pel mateix per construir el retaule de l'Altar Major. El Rector dóna 100 lliures i el féu el mestre de ciutat que havia fet lo de la Seu de les Animes del Purgatori. El dia de Sant Barthomeu de 1550 el Bisbe el benef.

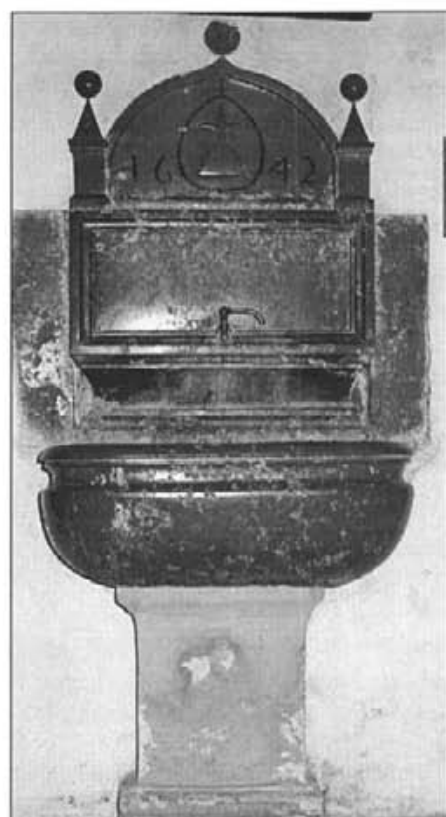
El dit Bisbe s'allotja en casa del jurat Miquel Mas; tal volta els germans o pare del Canonge Bartomeu Mas i del Venerable Vicenç Mas i de Sor Joana Mas. El Retaule és l'actual de Sant Pere.

Dn. Lluís deixa la meitat del seu argent a la nostra parròquia.

Dades Rd. Jeroni Cloquell.

1561-El Rector **Forteza**, no residia en el poble. Seguí regint la parròquia el Vicari **Perot Ribes**. A 1561 resolgueren fer la capella de la Puríssima.

1565-**Pere Thomas**: Consta que de

El lavatori de la sacristia es va fer l'any 1642 essent rector Josan Serra

1565 fins al 24 d'Abril de 1572 era Rector....

1599 -**Llorenç Socies** féu un inventari dels objectes de la Parròquia. Es feren els fonaments per fer o mudar la Sagristia.

1613-**Miquel Fonollar**. Entra 1613, morí el 8 d'Octubre 1625. Deixa una peça de terra d'aquesta Vila, de 9 quartons i les 80 lliures de cens pels pobres vergonyants de Montuïri.

1627 - **Pere Torrandell** pren possessori el 20 de juny de 1626. Es parla d'engrandir i cobrir la volta d'església. Es resolgué com ho indiquen les parets. A la cisterna de la Rectoria hi ha el seu escut.

1636 - **Joan Serra**, 1636-1644. Féu el lavatori de la Sagristia en 1642 i portal homes en 1643. Conformava son testament (en poder de A. Cugullada, not.) funda una obra pia per repartir almoines entre els pobres de la present Vila

1645 – **Pere Antoni Riera**. Féu l'altar de sant Josep en 1649

1664 – Rd. Dr. **Jaume Riera**. Rector. Rebé la visita Pastoral del Bisbe D. Pedro Fernández Manjares de Heredia. A 1668 es suposa era mort, es rebé l'inventari dels hereus de dit Rector. S'encarregaren de l'església el Rd. Francesc Socies prv., beneficiat en nom i veu del Rd. Joanot Martorell prv. i Vicari de la present església.

1674 – Rd. Dr. **Pere Joan Manera** a 20 de maig rebé la visita Pastoral de l'Arquebisbe –Bisbe de Mallorca, el Rdm. Sr. D. Bernat Cotoner. A 1686 i 1695 rebé la visita Pastoral de D. Pedro de Alagon. Era nadiu de Montuiri i de la Costa. A la vacant actuà de Rector el vicari Barthomeu Mut.

1697 – El 23 de setb. fou elegit el Dr. **Ramonell** nadiu de Palma. Proposa als jurats i resolgueren alçar la Capella del Roser amb cinc altars a causa de no cabrer-hi la gent en festes grosses. Fou beneïda el 24 d'Agost de 1710. A Maig de 1722 renuncia al curat en favor del seu germà. Morí en 1754 a Montuiri. Fou enterrat davant la capella de sant Ignaci del Roser. Deixa pels pobres la peça de terra de 5 quarterades de son Pur.

El Doctor **Gabriel Ramonell** es possessiona de la Rectoria el 30 d'Abril de 1723. Rebé la visita de: El Bisbe Frau Benito Penellas i Escardo, i la del Bisbe Llorenç Despuig. Fou el gran impulsor de la reforma de l'actual església. No podent veure la seva obra acabada féu una deixa per acabar-la. A la vacant s'encarrega de l'església el Rd. D. Gabriel Company qui féu un inventari per orde del Bisbe Joan Díaz de la Guerra.

1774 – El Rvd. **Miquel Far** complí el testament de seu antecessor i féu altres coses a l'església. Rebé la visita del Bisbe Don Pedro Rubio. Tingué disputes amb l'ajuntament per la retirada del quadre del Beat Ramon Lull de l'església. Fou amenaçat de perdre el lloc. Així i tot el quadre estigué a la Rectoria de 1776 a 1905. A 1790 fou nomenat Rector de Bunyola. Durant la vacant regi l'església el Vicari Rafel Mayol.

1790 –. Rvd. **Maties Espinosa**. Rebé la visita del Bisbe Nadal Bernat. Era ciu-

tadà i Rector d'Aleúdia. Desgraciadament dóna forma rodona als arcs de les capelles i emblanquina la volta de més prop de l'Altar Major. Féu l'actual quadre del Roser.

1812.– El Govern liberal s'incauta de nou llànties de plata de 628 unces de pes de la parròquia. Regeix la vacant **Pau Mateu** que fou nomenat Vicari.

1819.–Dr. **Lluç Joan**, nadiu de Binissalem, governa de 1819 a 1827 en què passa a ser Rector de Petra.–

1827.–Dn **Miquel Palou** pren possessori. Era nadiu de Pollença. Compra la figura actual de la Mare de Déu del Roser i altres objectes de culte. Per un incendi casual es crema l'altar de Sant Joan amb la figura feta per l'escultor Adrià. En 1831 passa de Rector a Santa Eulàlia.

1831.–Fou nomenat Dn. **Pere Josep Capó** nadiu de Búger.

Obra seva és la campana de tocar misses i Santa Lucia.

En el seu temps hi havia 12 sacerdots. A 1853 fou nomenat Rector de Santa Eulàlia i després canonge. S'encarregà de la parròquia el Rvd. Miquel Cerdà, Vicari.

1853.–Es nomenat Rector D. **Pere Antoni Sala**, de Campos. Rebé la visita del Bisbe Salvà. El temps que fou rector féu els domassos, el quadre de sant Joan i la figura i el quadre de la Passió i la figura de l'Ecce Homo. A 1861 passa a Rector de Porreres. S'encarrega altra volta el Vicari Miquel Cerdà.

1862.–Fou nomenat **D.Gregori Escarrer**, natural de Porreres.

Féu la casa de les monges que s'hi establiren el 26 d'Abril de 1868, el

L'escut de pedra que hi ha en el coll de la cisterna de la rectoria és del rector **Pere Torrandell**, qui ho fou de Montuiri (1626-1636)

Parallamps i l'arrambador del presbiteri. Es jubila en 1894, essent Regent D. **Rafel Nicolau**.

1899.–D. **Jaume Homar** per mort del Rector Escarrer fou Rector 1899 a 1913.

1913.–Dn. **Pedro Isern Alemany** del 28 d'Abril de 1913 fins a 4 de Maig de 1917.

1917.– Rvd. **Gregori Barceló** ecònom del 4 de Maig fins a l'any 1920 en què, en virtut d'oposicions, fou elegit Rector. Morí el 12 de juny de 1951.–

Tot fou recopilat per Bartomeu Verger Serra.

Catalina Verger Ferrer

Les dades de treball són tretes de:
 *Apèndix vida de Sor Clara Andreu p. 26
 *Del llibre de Provisions, XVI–1357 i altres del nostre arxiu
 * Del llibre de l'Arxiu Municipal escrit a mà pel Rvd. Jeroni Cloquell, Prev.

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

Han passat 52 anys

No sabem si són elles que se'n riuen d'ell o sols és la cara de satisfacció que mostren algunes per poder sortir a la foto.

El lloc, en el carrer Major prop de plaça. De totes maneres la transformació que ha obrat el pas dels anys —la foto data de 1948— en les persones és prou significativa. Na "Pellusca", na Bel "Lulla", na Catalina "Perulla" i n'Antònia Sampol de bon grat posaren en aquesta ocasió. Ell és en Joan "Cigala" † quan era jove.

Nota. Hem sabut que l'"extern" a qui fèiem menció a la foto del mes passat, no era tal, sinó que realment es tractava d'en Miquel "Pellusco" †.

Dècada dels seixanta

1965: Comencen a asfaltar els carrers de Montuïri

1965.- Gener.- Dijous, 7.- Estan asfaltant els carrers de Montuïri. Han començat pels de Bernat Amer, Calvo Sotelo i General Franco.-

Febrer.- Diumenge, 20.- El Reverend don Mateu Amorós, fins avui vicari de Montuïri, sacerdot de moltíssim zel, l'hem acompanyat a Ariany a prendre possessió com Ecònom. Hi ha assistit molt gent de Montuïri, autoritats i la Banda de Música.

Abril.- Diumenge, 24.- Montuïri ha quedat consagrat als Cors de Jesús i Maria. Hi ha hagut com una manifestació i el poble completament enramellat. S'han distribuït 520 quadres o siguin famílies consagrades.

Juny.- Dijous, 23.- Han duit el plànols

per a la reforma de la casa de la Banca March.

Setembre.- Dilluns, 26.- Avui hora-baixa, a les set, han inaugurat la Banca March a Montuïri. N'he estat correspon-sal 40 anys i un mes, exactament.

1967.- Gener.- Dilluns, 2.- Han començat a enderrocar el vell Ajuntament per iniciar les obres del nou.

Diumenge, 15.- A la Sala Mariana, per primera vegada, he vist actuar quatre frares franciscans amb cançons molt ben ajustades, damunt l'escenari.

Març.- Divendres, 17.- Han enderrocat el vell Ajuntament amb una pala mecànica. L'operació ha durat menys d'un dia. Gran quantitat d'escombraires

han omplert un pou de darrere l'Ajuntament i tots els locals que hi tenia destinats a presó i magatzems.

Abril.- Dilluns, 24.- Ha passat una caravana estrangera d'autos de la primera dècada d'aquest segle. Tot el poble ha acudit a l'estació on l'Ajuntament havia aixecat un arc de murta per festejar-los. Els ha regalat un ram de flors i una bossa de taronges.

Maig.- Dilluns, 1.- En el Puig de Sant Miquel hi ha hagut una concentració de malalts convidats per Càritas Parroquial. Desdejuni de xocolata, ensaïmada i gelat i diversos números d'entreteniment. Hi ha assistit molt de públic.

Agost.- Dimarts, 15.- Aquesta nit, la Banda de Música ha donat el primer concert a la nova placeta front a l'Ajuntament de nova construcció, encara no inaugurat.

(Continuarà) Trad: Josep Oliver i Verd

Sebastiana Sampol Cerdà "Sampol"

Es va veure plenament realitzada dins les *Hermanitas de los Pobres*

Tres caires un tant diferents esbrinen la vida de Sebastiana Sampol Cerdà al llarg de la seva existència. El primer comprèn la seva inexperta joventut, el decurs de la qual transcórr en mig de l'alegria pròpia de la seva edat: divertiments, anar d'un lloc a l'altre, amistats més o manco frívoles, passejades amb les seves amigues, pròpies d'aquella època del primer quart de segle –pensem que va néixer el 25 de setembre de 1913– i altres fets significatius que la defineixen com una al·lota de ca seva no massa ficada dins la llar.

El segon caire comprèn des d'un poc passats els 20 anys fins als 44, època en què va començar a comportar-se com una persona de seny, però vivint el seu temps, fins assentar-se definitivament. Pensem que a ca seva eren 9 germans –6 al·lots i 3 al·lotes– i les llesques no podien ésser massa grosses. Per això s'havien d'espavilar pares i fills per poder treure el carro. Mentrestant passaven els anys i na Sebastiana es feia major. Aquella incipient alegria juvenil es transformà en seriosa. Semblava què el seu cap s'havia assentat, però continuava fadrina. Prop a l'edat de 40 anys i en una de les moltes visites que feia al seus tios de plaça, la seva tia Catalina li digué: "Ai si els meus pares no s'haguessin morts, t'hagués fet un vestit nou i haguessis trobat un enamorat. T'hauries casada i ell... t'hauria tupat". Però ella no feia gens de cas a aquestes bromes

perquè dins ella aleshores semblava que hi covava la vocació de fadrina.

Ara bé; definitivament no va ser així. A mitjan 1954 –ella ja en tenia 40– amb motiu d'uns Cursets de Cristiandat que es feren en el Puig i dels quals n'era director espiritual don Bernat Martorell, fou quan ella es va convèncer que tenia vocació religiosa i concretament la del servei als pobres, vells i desemparats.

Un dels dies que anava a prendre cafè després del dinar a la casa dels esposos Jaume "Ignaci" i Margalida "de Meià" els va confiar que prest se n'aniria a servir els pobres. Tanmateix ella pensava: "Si els ocellets viuen sense que ningú no els doni menjar..."

"Vull servir els vells, i siestic bona ho faré". Decisió que no els va sorprendre molt perquè sabien que estimava tan els vells que quan tenia notícia que a la vila hi havia un mort, tot d'una anava a ca seva a vestir-lo.

Arribà el dia –i així entram al darrer caire–. Era un clar matí de tardor

–el 21 de novembre de 1956, i ella en tenia 42–, sense haver dit res a ningú ni tan sols als de la pròpia família, ni fins i tot als seus pares, quan, amb el cotxe de can Jaume "Ignaci" i acompanyada per la seva esposa i la "tia Aloia", deixava definitivament Montuïri –segons ella, però després no fou així, perquè, posteriorment les decisions del Concili Vaticà II pal·liaren un poc les directrius establertes, encara que de llavors ençà va arribar a tornar un grapat de vegades a la vila. I en una d'elles, en certa ocasió comentava: "Si tothom sabés la felicitat que hi ha en els convents, els assaltarien encara que haguessin de passar per damunt el reixats".

Quan a un li recorden que de petita i ja major era molt afeccionada a la literatura i a la música i molt donada a atendre els seus germans, comprèn la delicadesa en què va viure i agombolar tants de vells i desvalguts, alguns dels quals rebutjats per les seves pròpies famílies. Com també s'intueix que na Sebastiana s'entregàs "en cos i ànima" per seguir la seva vocació.

Alliberada de Montuïri, els 5 primers anys els passà a França –ella prèviament ja ho sabia, d'aquí que "s'aficionàs" a prendre francès– entre París i Orleans. Després féu els vots perpetus i tornà a Espanya i passà a exercir el seu apostolat a diferents residències de Catalunya. Però... quan en certa ocasió, en una de les seves esporàdiques vengudes al poble, li demanàrem si encara es considerava montuïrera; ella, sense pensar-s'ho gens, contestà així: "Montuïrera, *hasta la muerte*, com diuen (en castellà) com també em sent *Hermanita de los pobres, hasta la muerte* (*)".

Na Sebastiana –*Sor Margarita Maria de la Cruz*, dins l'orde– va morir dia 10 d'abril de 1999 als 85 anys, després de més de 42 al servei d'aquells *pretendants* que ja albirava anys abans d'anar-se'n de Montuïri i amb els qui va aconseguir veure plenament realitzada la seva existència.

O. Arbona

Fa poc més de deu anys, a Roma, n'Antoni "Roegó" aconseguí donar la mà al Papa.

*) Cfr. Bona Pau núm. 453 de novembre de 1990.

El magatzem de la Cooperativa

Des que la Cooperativa Agrícola Montuïri comença a funcionar, es pensà en comprar o construir un magatzem propi. Però quan es pensa seriosament fou quan l'any 1970 després d'uns anys de deixadesa es tornà a emprendre la seva activitat.

Però on i com s'havia d'adquirir? S'havia de menester o bé un local apte ja construït o construir-me un de nou. Aleshores el capital procedent de l'aportació del socis a penes bastava per adquirir partides de fertilitzant i altres mercaderies necessàries per servir els socis i difícilment es podria demanar un crèdit bancari ja que, no disposant la Cooperativa de patrimoni ni capital, els bancs o caixes eren mol reticents a concedir-lo.

Si actualment la Cooperativa disposa de magatzem es deu a les gestions que feu en Rafel Bauçà Sòcies "Rafela" el qual pel seu compte adquirí un tram de la via del tren al pas per la finca de Miquel Ramonell "Matxo" i que posteriorment cedí a la Cooperativa per construir el magatzem.

Aleshores en Rafel era el secretari i essent que la finca de la seva esposa "Sa Llapasseta" confronta i, per tant, són veïnats de "Sa Llepassa", propietat aquesta del conegut home de negocis senyor Antoni Fontanet, i éssent veïnats eren amics. L'esmentat senyor uns anys abans havia comprat a la companyia del tren els terrenys de la via al pas per Montuïri. A més d'ésser veïnats d'enrera ja tenien una certa amistat pel fet de tenir contactes comercials entre ambdós. Gràcies a aquesta amistat en Rafel aconseguí comprar-li dit tram per 60.000 pessetes amb la finalitat de cedir-ho a la Cooperativa. -Si la cooperativa no ho vol ja m'ho quedaré jo, digué en certa ocasió. La junta rectora acordà acceptar l'oferta, d'aqueixa manera es disposa d'un solar per construir el magatzem.

Per a construir-lo s'hagueren de superar no poques dificultats. En primer lloc i també gràcies a l'amistat de l'amo en Damià Aloi "Carro" vers la família Miquel "Matxo" i la seva esposa Antònia de "Mianes" va aconseguir que canviés el mateixos metres que ocupava la via del

tren amb el solar on actualment es troba. D'aqueixa manera es tengué el solar rectangular i a can Matxo, la finca sense la nosa de la via del tren. Una vegada aconseguit el solar es necessitaven diners per construir el magatzem i als fons de la cooperativa n'hi havia pocs i encara no existien subvencions, idè com fou possible?.

El president l'amo en Rafel Trobat "Hortolà" juntament amb membres de la junta i altres socis que el recolzaren inicià contactes amb els mestres picapedrers de Montuïri, es feu una subhasta per encarregar la construcció de la primera fase al mestre que ho fes millor i a més baix preu, aquest fou el mestre picapedrer Antoni Verger "Pelut".

Amb la finalitat de reduir el cost bastants socis col·laboren realitzant molta feina. Primer cavant les escobres i d'allò que es feu molta feina va ésser amb el transport amb tractors. Essent que s'havia d'alçar el trespol per tenir bon carrer i descarregar les mercaderies a més de col·locar-hi els macs procedent de la via del tren aquest no bastaren per omplir i se n'hagueren de dur d'altre llocs, idè tot el material el traginaren uns quant socis de franc. Cal destacar en Tomeu Mascaró "Punta" e.p.d., -aleshores president- en Miquel Bauçà "De Son Canals", en Rafel Bauçà "Rafela", l'amo en Joan Sòcies "Gurió" i altres. També s'havia de menester grava, aquesta la regalà tota l'amo en Jaume Alcover "Des Coll". D'aqueixa manera i superant no poques dificultats fou possible la construcció de la primera fase de l'actual magatzem.

A la segona fase, tal com es troba ara, la construí íntegrament mitjançant un crèdit bancari l'empresa EGRABO sense que el socis intervinguessin aportant feina, però sí diners.

Anys enrera, la Cooperativa de Montuïri, fos perquè els socis no corresponien lliurant els seus productes a la Cooperativa, ja fos per mala gestió dels seus ge-

El magatzem de la Cooperativa Agrícola de Montuïri tal com es troba en l'actualitat

rents i juntes rectores o altres motius, com per exemple no disposar de mercaderies suficients per abastir les necessitats del socis, o bé per no tenir un bon mercat obert per vendre els productes del camp, fos pel que fos, els resultats no eren gaire afalagadors per animar a perseverar i sortir endavant.

I com que es disposava de poc capital i baix aval financer, els proveïdors a vegades tenien por de no cobrar i s'havia de pagar sempre al comptat, fins i tot, a vegades s'havia de bestreure per endavant l'import de la comanda.

Fou a partir de l'any 1989 que, amb el suport del Govern Balear es capitalitzà i es sanejà. Dita ajuda consistia en que de cada pesseta que aportàs el soci el Govern en posava un altre.

S'acorda que els socis que volguessin continuar essent-ho aportassin 50.000 pessetes i que sumant les ajudes del Govern foren 100.000. Gràcies a aquesta capitalització la Cooperativa ha tirat endavant.

I ha estat gràcies a persones que aportaren feina i diners com avui a Montuïri funciona una cooperativa agrària

Per tant les persones que la fundaren i que després, superant no poques dificultats, construïren l'actual magatzem es mereixen un homenatge i l'agraïment de tot el poble, ja que sense el magatzem propi difícilment s'hagués arribat a un moviment de mercaderies com l'actual. Aquest darrer any, les vendes han arribat a 98.000.000 de pessetes. Avui, la Cooperativa, funciona com una empresa econòmicament rendible, donant feina a dues persones a temps complet i a una a temps parcial.

Ametlers i empelts

En lluna nova de gener, segons costum de la pagesia és bon temps per fer empelts d'ametller.

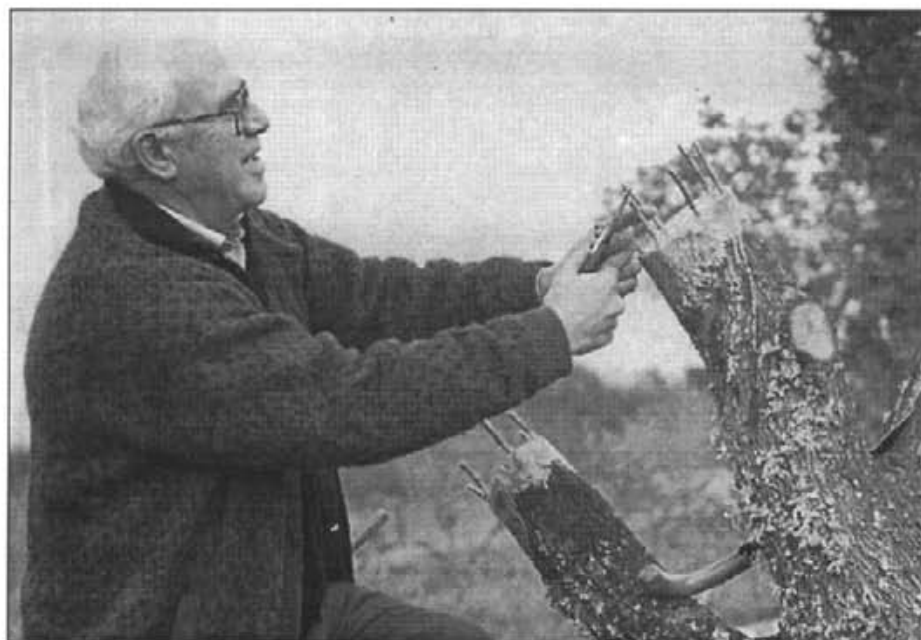
L'empeltar ametllers joves no hi ha dificultat. La soca o brancam no es gaire gruixat fa bon cordar la muda i normalment el 90 % aferren. Quan l'arbre es fa gros i pels motius que sigui es vol empeltar la cosa ja és complicada una mica. Tot i així fins que la branca que ha de portar la muda es d'un gruix com la cama d'una persona encara pot anar bé. Però quan se complica és quan volem empeltar un ametller ja molt desenvolupat. El problema que tenim per empeltar un ametller gros i vell és que el seu brancam és massa gran per poder col·locar la muda així com ha d'estar per ben aferrar. Allò que sí es feia, i es fa encara ara, és tallar tot el brancam a partir de les branques que són com d'un gruix de braç d'una persona. Una vegada haver coronat, o sigui tallat les branques es procedeix a fer l'empelt o bé es tallen els cimals a uns pams de la soca s'espera l'any següent que hagi tret i s'empelta a les noves tretes.

L'altra dia de pagès, ens toparem berenant juntament amb mestre Biel Mayol "Bello", empeltador aficionat, i em va convidar a ajudar-li i a observar com realitzava els empelts. Essent que ens trobàvem en lluna nova de gener i segons tradicions pageses és bon temps per fer empelts, a Son Sastre de l'amo en Rafel Ribes "de can Mas", mestre Biel "Bellò" va empeltar uns quants ametllers vells de més de trenta anys, a les branques gruixudes.

Realment vaig romandre sorprès perquè sí bé és cert que no és l'únic empeltador que ho fa així, aquesta modalitat no està gaire estesa, ja que en fallen bastants. Però mestre Biel no sé quin de deu tenir que gairebé tots li aferren.

Aquest sistema consisteix en tallar els cimals com a mig metre de la soca, generalment quan l'ametller és vell són d'un diàmetre d'entre 25 i 30 cm. Molt gruixats per l'empelt aferrar i després d'aferrat cobrir tot el tall.

Una vegada haver tallat tot el brancam mestre Biel procedeix primer adobar la muda; una vegada adobada, fica un pun-

Mestre Biel "Bello" empeltant un ametller a Son Sastre de l'amo en Rafel Ribas

xó d'acer —la prova— entre pell i fusta per fer lloc a les mudes, i les fica al voltant del tall. A l'empelt que vaig observar a la mateixa branca n'hi ficà sis. Quan estan el seu lloc i ben col·locades, amb una pasta gomosa de pròpia fabricació seva l'empasta pel seu voltant sense emprar corda ni cinta d'empeltar.

No tendria gaire fiança sí fos la primera vegada que realitza aquest model d'empelt perquè encara no sabia, a hores d'ara el resultat. Però en aquest mateix ametllar fa dos anys que ja hi va empeltar uns quants ametllers vells amb aquest procediment i aferraren el 95%, amés, l'any passat ja fruitaren i enguany es troben ben preparats per tenir una bona florida. Quan surti aquest article a

Bona Pau hauran florit.

Segons l'amo en Rafel, empeltar aquests ametllers és deu a que fan poques ametlles i de poc rendiment clovella-bessó.

La varietat que té experimentada i que sembla li va bé és la "filau", nom pres de mestre Filau de Lloret de Vista Alegre. És per tant una ametlla mallorquina de bessó gros i productiva, a més té l'avantatge que al segon any d'empeltat ja fan ametlles

Els citats empelts es feren a començament de gener. Abans de dur aquest article a la redacció vaig anar a veure si treien i ja botaven. Amb la pinta que feien possiblement hauran aferrat tots.

Sion Nicolau

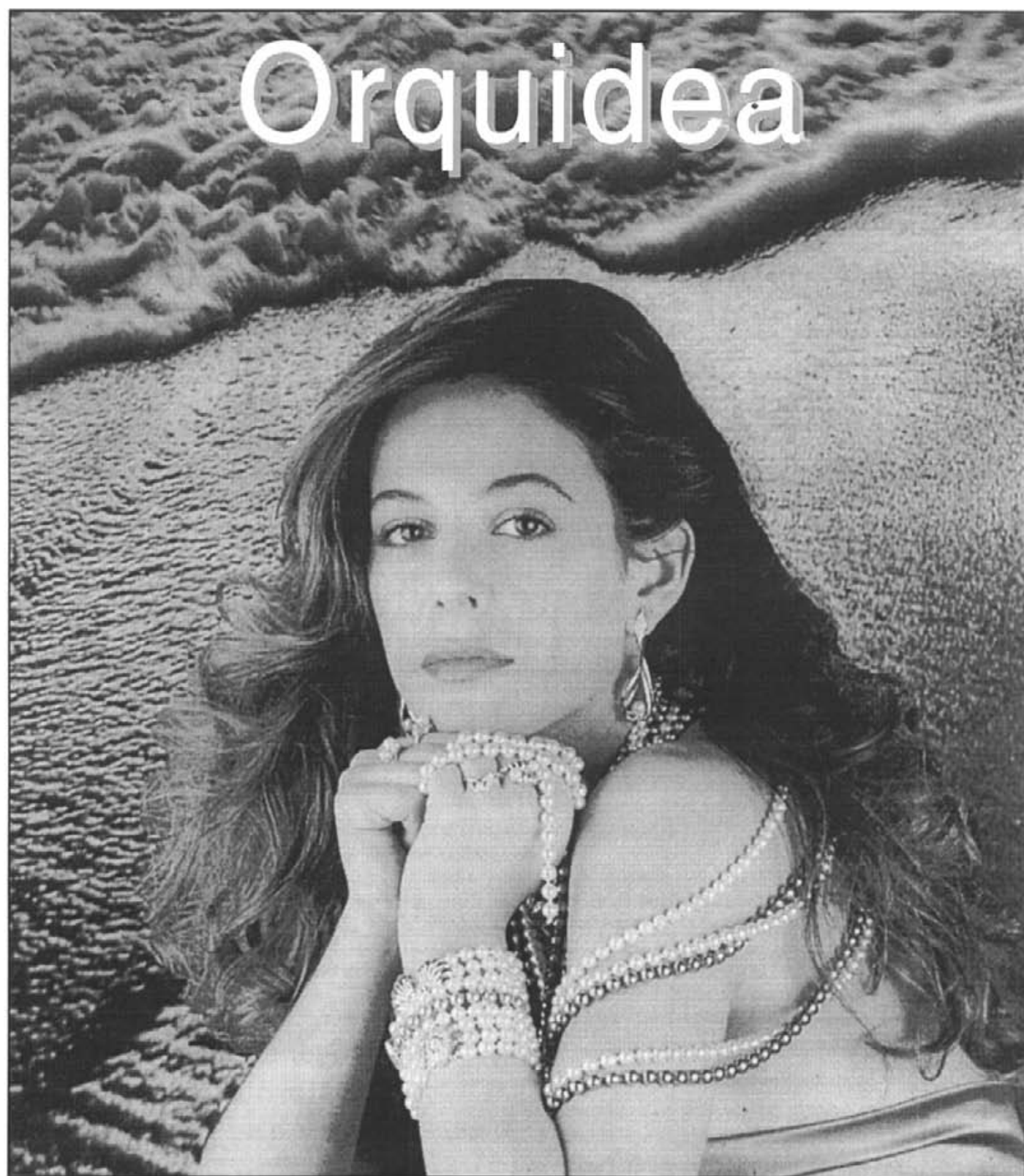

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Albañiles, 14

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11
Pol. Son Castelló 07009 Palma de Mallorca

Orquidea

Perlas
Orquidea®

El Montuïri torna a ser líder

Joan Barceló Prohens guanya dues proves de cross

Bon inici d'any per a l'equip de I Preferent. Ha acabat el mes de març en primera posició. Dos resultats destaquen, la victòria dins La Unió i l'empat dins Sóller, equips que van darrere del nostre representant, a pocs punts a la taula classificatòria.

· RESULTATS

Els resultats registrats pels equips montuïrers durant el passat mes de gener han estat els següents

FUTBOL

I Preferent

Montuïri, 1 - Penya Arraval, 1
La Unió, 0 - Montuïri, 2
Montuïri, 4 - Independent, 1
Sóller, 1 - Montuïri, 1
Montuïri, 2 - Peguera, 1

III regional

Son Oliva, 1 - Montuïri, 2
Montuïri, 6 - Alqueria Blanca, 2
Montuïri, 3 - Vilafranca, 1
Pilares Soledat, 4 - Montuïri, 2

Futbol sala iniciació - Montuïri "A" ↑ i Montuïri "B" ↓

Utilitzau-me sempre per a:

- ▶ Reintegrants inferiors a 75.000 PTA
- ▶ Ingressos en efectiu i xecs
- ▶ Actualització llibretes
- ▶ Consultes de saldo
- ▶ Extractes de comptes
- ▶ Traspessos entre comptes
- ▶ Petició de talonaris
- ▶ Petició de certificats de residència
- ▶ Informació fiscal
- ▶ Consulta de saldos i darrers moviments de targetes de credit
- ▶ Pagament de rebuts mitjançant codi de barres (**)
- ▶ Operatòria targeta moneder (Targeta Ciutadana)(*)
- ▶ Càrrega telèfons mòbils

(*) als caixers que disposin d'aquesta opció

Som el més ràpid

Juvenils

Montuïri, 1 - Sineu, 1
Escolar, 2 - Montuïri, 3

Cadets

Barracar, 1 - Montuïri, 0

Infantils

Barracar, 3 - Montuïri, 1
Cardassar, 6 - Montuïri, 1
Montuïri, 1 - Son Servera, 2

(Continua a la pàgina següent)

Les promeses de l'esport montuïrer

(Ve de la pàgina anterior)

Alevins

Son Cotoner, 2 - Montuïri, 1
Montuïri, 0 - Son Cladera At, 6
Montuïri, 1 - Sollerense, 0

Benjamins futbol-7

Vilafranca, 1 - Montuïri, 7
Montuïri, 4 - Manacor, 0

Futbol-sala sènior

Apa Siurell, 7 - Ca Na Poeta, 3
Ca Na Poeta, 3 - Royal Marratxí, 2

BÀSQUET FEMENÍ

Sèniors

Santanyí, 38 - Montuïri, 24
Santa Maria, 47 - Montuïri, 51

Júniors

Montuïri, 33 - RP Felanitx, 34

Cadets

Llosetina, 32 - Montuïri, 53
Montuïri, 38 - MGG Sant Llorenç, 32

Infantils

Campos, 38 - Montuïri, 59
Montuïri, 37 - Binissalem, 19

Minibàsquet

Sant Josep A, 46 - Montuïri, 19
Montuïri, 20 - Sagrat, Cor, 25

BÀSQUET ESCOLAR

Alevins

Petra, 7 - Montuïri, 58
Montuïri, 54 - Sineu, 6
(Jornada de Sineu del 22-01)

Benjamins

Montuïri, 46 - Petra, 24
Porreres, 7 - Montuïri, 26
(Jornada de Porreres del 29-01)

ATLETISME

Bons resultats han aconseguit els atletes montuïrers durant el passat mes de gener a les diferents proves de Cros en què han participat. Destacam els següents:

- Sant Silvestre de Marratxí, Joan Barceló Prohens, campió a veterans D.
- Malgrats a Santa Ponça, Marc Solier, segon a iniciació.
- Cross Emili Càmara, Joan Barceló Prohens, primer a veterans M-55
- Control escolar al Prínceps d'Espanya, 600 metres llisos, Marc Solier, quart.

Biel Gomila

Equip de minibàsquet benjamí

Equip de bàsquet aleví escolar

Equip de futbol sala d'educació infantil

MÉS INFORMACIÓ

El "Gran Jubileu de l'any 2000"

Ja es sabut que el passat 24 de desembre s'obrí la porta del Jubileu de l'any 2000. Aquesta porta pretén ésser un símbol que ens ajudi a entendre que cada un de nosaltres hem d'obrir la nostra pròpia porta del cor per deixar entrar l'amor i la misericòrdia de Déu, per després poder obrir als altres la nostra porta, sobretot als que no podem oferir la nostra misericòrdia. Sabem que és molt difícil la reconciliació de les ferides, que no és fàcil la conversió; que costa molt ésser testimonis de Crist. Tot això Déu ho sap. Per aquesta raó Ell ens ofereix la possibilitat d'estrenar un nou mil·lenni i un nou futur on tot pugui ser diferent, nou i gratificant, a partir del perdó i la reconciliació. Recordem que Ell uní la humanitat perdonant els nostres pecats deixant-los clavats a la creu.

Ara l'Església, per aquesta mediació ens demana que clavem d'una vegada per a sempre tot allò que ens separa dels germans i de tot quant ens impedeix la bona relació i comunicació entre nosaltres i Déu. El Jubileu de l'any 2000 és la gran ocasió. Aprofitem-la!

A continuació detallam uns trets significatius d'aquest jubileu per si ens poden ajudar:

L'objectiu primordial del jubileu "és confirmar i enfortir la fe i el testimoniatge dels cristians. Cal, per tant, suscitar en cada fidel un veritable anhel de santedat, un fort desig de conversió i de renovació personal en un clima de pregària sempre més intensa i de solidari acolliment del proïsme, especialment del més necessitat".

Els signes i elements constitutius del jubileu són el pelegrinatge, la porta santa, la indulgència i la caritat; i a més dos altres signes singulars que el papa subratlla per a

aquest any sant: la purificació de la memòria, com examen de consciència i com a acte coratjós i humil de reconeixement de faltes comeses pels que s'anomenen cristians, i la memòria dels màrtirs, per no oblidar el testimoniatge constant del que han anunciat

l'Evangeli lliurant la seva vida per amor, i sobretot el gran nombre de màrtirs més recents a causa del nazisme, del comunisme i de les lluites racials.

Les disposicions per a rebre el do de la indulgència, segons el

decret de la Penitenciària apostòlica i que formen part de la tradició jubilar són:

1. La confessió sacramental que porti a una veritable conversió del cor i a perdonar-nos els uns als altres.

2. La participació en l'Eucaristia com a trobament transformador amb el Crist, que és la nostra pau i la nostra reconciliació.

3. El pelegrinatge a Roma, a Terra Santa, a la pròpia església catedral o als santuaris designats. També visitant malalts, empresonats, vells que estan sols, com qui fa un "pelegrinatge" cap a Crist present en ells.

4. La pregària, participant en el lloc del pelegrinatge en una celebració litúrgica, exercici de pietat o senzillament pregant amb les oracions de sempre (Prenostre, Avemaria, Glòria al Pare, Credo, etc.)

5. L'acció penitencial, amb la pràctica del dejuni o de l'abstinència de coses superflues, o bé col·laborant en tasques de voluntariat o sosteniment amb una significativa aportació, obres de caràcter socials, especialment a favor dels infants abandonats, joves amb dificultats, vells necessitats, estrangers, etc.

Nofre Torres, rector

Taller mecànic Planxa i pintura

Constantino Ruiz Gonzàlez

C/ Ramon Llull, 46 • Tlf. 64 61 84 • Montuïri

En col·lectes extraordinàries durant 1999 s'han recaptat 931.540 pessetes

Col·lectes extraordinàries

El total de les col·lectes extraordinàries (Campanya contra la fam, missions, caritat, seminari, ajuda a Hondures, etc.) al llarg de l'any 1999 puja la quantitat de 931.540 pessetes. La Parròquia agraeix totes aquestes col·laboracions i d'una manera particular a tots els qui estan sensibilitzats amb els problemes dels qui sofreixen.

Sant Blai

El primer diumenge de febrer, dia 6, en commemoració de la festivitat de Sant Blai, després de la missa del vespre es beneiran els aliments.

Dejuni voluntari

El divendres dia 11 és el dia assenyalat per al dejuni voluntari en solidaritat amb tots els qui tenen necessitats i sofreixen fam i misèria.

Mans unides

El diumenge dia 13 se celebra la jornada de Mans Unides per recaptar doblers contra la fam. També es poden depositar els donatius en els comptes bancaris a nom de "Mans Unides, Campanya contra la fam", o bé acudir a la rectoria. Se suplica la sensibilitat humana i cristiana de tots. Gràcies!

Baptismes

Dia 13 horabaixa a les 17h tindrà lloc el baptisme comunitari a l'església per a tots aquells nins i nines que prèviament ho hagin sol·licitat. Per això convé que els pares es posin en contacte amb la parròquia.

Curset prematrimonial

El pròxim curset prematrimonial per a totes aquelles parelles que es preparen per a rebre dignament el sagrament del matrimoni començarà el dilluns dia 14, a la rectoria de Montuïri, a les 21h. La durada és d'una setmana.

Enguany les beneïdes de Sant Antoni foren dignes. El comportament de tots meresqué un aplaudiment

Notícies del sínode de l'Església de Mallorca

Consell de laics

Les constitucions sinodals de l'Església de Mallorca contemplan la creació d'un consell de laics que pugui aportar la seva veu en les directrius de la renovació de l'Església de Mallorca a través de les reflexions sinodals. Aquest Consell s'haurà constituït dia 1 de febrer. Serà un lloc de debat, d'escoltar iniciatives i de promoure el paper dels laics dins l'Església. El Bisbe escoltarà les iniciatives, preocupacions i els compromisos que adquireixin els laics de Mallorca.

En aquest consell, compost per 30 membres, hi acudirà un representant de cada arxiprestat. Del nostre Arxiprestat des Pla ha estat elegida per aquest primer any n'Antònia Garcia "Mosson". Des d'aquí li desitjam bon encert i les nostres pregàries.

Pensem que la renovació de l'Església del futur vendrà a través dels laics. Per això mateix ens hem d'animar i a la vegada organitzar. Finalment, ja aquí a Mallorca, la nostra Església a través de la seva assemblea Sinodal ha començat a organitzar-se en equips de govern. Precisament el Sínodo vol que el govern d'una comunitat (parròquia) es dugui entre capellans, religiosos i laics.

Nofre Torres, rector

Pluviòmetria

Gener de 2000

Dia 8	0'7 litres m2
" 9	9'3 " "
" 10	10'2 " "
" 11	5'5 " "
" 12	1'9 " "
" 14	5'5 " "
" 15	0'3 " "
" 24	3'3 " "
" 25	5'9 " "
Total	42'6 " "

Temps passat

10 anys enrere

Febrer de 1990

Rafel Socias, rebut pel Rei

Dia 23 de febrer de 1990 el Rei va rebre una representació de les Associacions de Persones Majors d'arreu d'Espanya. Al montuïrer Rafel Socias, que hi assistí per la nostra Comunitat, fins i tot li va parlar en mallorquí.

25 anys enrere

Febrer de 1975

Jubilació de dos mestres

Després de molts d'anys d'exercir la docència, aquest febrer de 1975 es jublaren dos mestres: Pere Rosselló (dia 15) i Jerònia Juan (dia 27). Alumnes i professors els reteren homenatge amb proves esportives, teatre, teresetes, balls... Els seus companys els entregaren sengles plaques d'argent.

50 anys enrere

Febrer de 1950

Intent de robatori a la casa e la vila

La nit del 9 al 10 de febrer de 1950 uns lladres mitjançant una escala entren pel corral dins la casa de la vila. Allà, amb una falç i una serra, violentaren persianes, portes, caixa de cabdals, caixons de les taules, panys, biblioteca, arxiu, sala del jutjat... i sortiren per les portes i persianes de plaça. No se'n pogueren dur doblers, però sí espenyaren certa documentació i llibres.

100 anys enrere

Febrer de 1900

Suspensió i reposició d'un empleat

El 3 de gener de 1900 fou suspès de feina i sou l'empleat del camins veïnals Mateu Sastre Balaguer degut a les diferents faltes que havia comès, però a la sessió de 28 de febrer del mateix any fou tomat reposar.

Demografia

Gener de 2000

Naixements

Dia 27 dbr. Magdalena Mascaró Fiol, filla de Monserrat i Mª Francisca.

Dia 10 gener.- Adrian Rodríguez Mut, fill de José Manuel i de Catalina.

Dia 14.- Joan Verger Roig, fill de Maties i Antònia.

Dia 19.- Sebastià Caldentey Cloquell, fill de Jaume i Antonina.

Dia 26.- Clara Palou Vaquer, filla d'Antoni i Margalida.

Defuncions

Dia 4.- Josep Mas Sastre "Comelles", casat de 70 anys.

Dia 9.- Coloma Nicolau Verger "Pelut", viuda de 84 anys.

Dia 10.- Pere Joan Miralles Arnau "Putxo", fadrí de 67 anys.

Dia 14.- Aina Gomila Garau "Molineira", viuda de 97 anys.

Dia 15.- Fanciisca Jaume Amengual "Son Costa", viuda de 89 anys.

Dia 16.- Isabel Fiol Cedà "Tavet", viuda de 92 anys

Cuinar en casa

Rubiols

Ingredientes i elaboració

5 ous, 300 g. de sucre, un quilo de saïm, un tassonet de vi de suc de taronja i la farina fluixa que es beu. Es pasta i es fan els rubiols posant dedins la confitua que es vulgui.

Sebastiana Verger Gomila "Rua"

Noces d'or

8 Febrer 1950

Gabriel Ferrer Sampol "Son Coll" amb Maria Arbona Verger "Quelet"

Apotecaries

6 Febrer Petra | 20 febrer St. Joan
13 " Porreres | 27 " Vilafranca

Glosa

Jubilació

Des que jo estic jubilat
me lleu més fer sa cançó;
com aqueixa no en tenc cap
que m'hagi sortit millor.
No em pensava veurer-ho;
a l'any dos mil he arribat
he sabut que m'han pujat,
jo així ja estic conformat,
però aniré a cobrar-ho.
Ja ho he fet coneixedor;
m'ho diuen, que he canviat;
sa meva dona ha notat,
segons què, ja m'és sobrat,
he pedut es sa mitat,
me costa molt 'cabar-ho.
Pel qui vulgui cap favor,
jo disfrut, i és de fer-lo,
m'agrada molt s'amistat,
lo que cont és veritat,
no hi crec, anar equivocat,
perquè puc recordar-ho.

Amador Font

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

Ctra. Montuïri a Porreres, Km.1 • Tel. 971 646 695 • Fax 971 161 503

MONTUÏRI

